Skriftligt utlåtande

Svenska lantbrukssällskapens förbund rf
ProAgria Keskusten Liitto ry

Riksdagen, Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026

Anslaget under moment 30.10.50 har en avgörande betydelse för landsbygden och livsmedelsproduktionens framtid.

Enligt det senaste budgetförslaget minskar anslaget för moment 30.10.50 under 2026 med 1 075 000 euro från 4 651 000 euro till 3 576 000 euro, vilket motsvarar en minskning på 23 procent, dessutom som följd till de kraftiga nedskärningar som redan förverkligades 2025. Mottagarna av detta moment är flera och spelar centrala roller inom den inhemska primärproduktionen. ProAgria tillsammans med den finlandssvenska rådgivningen under SLF är bland dessa en betydande aktör vars verksamhet är beroende av det statliga anslaget.

Den allvarliga lönsamhetskrisen inom jordbruket har inte sett tecken på förbättring under det senaste året, snarare tvärtom, då prisen på insatsvaror har stagnerat på en märkbart högre nivå än historiskt sett och producentprisen samtidigt har rasat, speciellt inom spannmålsproduktionen. Denna kris skulle vara betydligt värre utan de rådgivningstjänster som ProAgria genererar och erbjuder odlare i hela landet. Tryggandet av dessa rådgivningstjänster är kritiska för att bevara verksamhetsförutsättningarna för framtida livsmedelsproduktion och försörjningsberedskap.

Efterfrågan på rådgivning har ökat, och behovet av rådgivningstjänster speciellt inom ekonomi- och lönsamhetsfrågor samt klimatrelaterade åtgärder är för närvarande speciellt stort. Jordbruksföretagare utsätts för press från alla riktningar och rådgivningens roll som stöd både för verksamhetens fortgång och utvecklingsmöjligheter samt för företagarnas ork och kompetens är avgörande.

Antalet gårdar har fortsatt att minska, branschens attraktionskraft försämrats och intresset bland unga företagare inom branschen fortsatt att svalna. Läget är på väg att bli akut ifall omfattande åtgärder inte vidtas, och att skära i rådgivningstjänsterna och landsbygdsutvecklingen är det sista som branschen behöver.

Större gårdsenheter innebär större risker och utmaningar både för etablerade och nya företagare, och kompetenskraven ökar hela tiden då jordbrukare förväntas hantera både ekonomi och ledarskap utöver den egentliga verksamheten. Ständig utveckling av verksamheten, tekniken och de produktionsrelaterade metoderna är ett krav för att se en framtid inom branschen och här har rådgivningen ett ökande ansvar och funktion. För att utöver lönsamhet även kunna främja hållbarheten samt nödvändiga klimatåtgärder och ansvar är rådgivningen ett oersättligt hjälpmedel för landsbygdens företagare.

Med hjälp av våra experttjänster kan de efterfrågade åtgärderna tillämpas på gårdar av alla storlekar och produktionsinriktning och på så sätt bidra till en bättre lönsamhet och till en ökad framtidstro inom branschen. Genom att stärka gårdarnas livskraft och primärproduktionens hållbarhet i hela landet säkras även skatteintäkterna för landsbygdskommunerna och försörjningsberedskapen i Finland. Genom att främja centrala miljöåtgärder så tryggar vi även att jordbrukssektorn drar sitt strå till stacken i fråga om klimatmål och minskande av koldioxidutsläpp, något som i och med EU:s och Finlands ambitiösa klimatmål är nödvändigt.

Långsiktiga åtgärder för att främja lönsamhet och hållbarhet på gårdsnivå är från ett nationellt perspektiv mycket kostnadseffektiva och har långvariga effekter. De resurser som staten investerar i att trygga rådgivningsverksamheten ger en mångdubbel kompensation genom förbättrad lönsamhet på gårdarna, samtidigt som miljontals euro i årliga skatter tillfaller samhället från fler lönsamma gårdar. Att säkra den unga generationens intresse och förutsättningar av att arbeta inom primärproduktionen är avgörande för livsmedelsproduktionens framtid. Vi hoppas därmed att jordbruksutskottet förstår att beakta vårt förslag om att återställa det statliga stödet till momentet.

ProAgrias åtgärder har effekt

ProAgrias centrala uppgift och mål är att förbättra sina kunders konkurrenskraft och lönsamhet samt att främja en hållbar landsbygdsutveckling och välfärd i hela Finland. Vi tillhandahåller tjänster på både finska och svenska. Vi är opartiska och oberoende. ProAgria har totalt cirka 65 000 medlemmar, inklusive samhällsmedlemmar. Varje år betjänas mer än 30 000 olika kunder, varav cirka 24 000 är gårdskunder. Antalet fysiska kundmöten uppgår till över 85 000 och antalet elektroniska kundmöten till över 300 000 per år. ProAgria är den enda organisationen som kan erbjuda en sådan nivå av omfattande tjänster i hela Finland.

Enligt analyser från ProAgrias experter märks de accelererande effekterna av lönsamhetskrisen inom jordbruket på allt fler gårdar i form av uppskjutna investeringar, osäkerhet kring nyanställningar och en allmänt försämrad likviditet. Den utdragna lönsamhetskrisen i sektorn, utmanande klimatförhållanden och den höga prisnivån på insatsvaror har urholkat lönsamheten i sektorn.

Vi befinner oss i en allvarlig situation ifall vi tillåter att företagarglöden och framtidstron hos entreprenörerna går förlorad. Varje jordbruk som läggs ned ökar hotet för framtida livsmedelsproduktion, försämrar resiliensen inom sektorn och förvärrar svinnet av kompetens och investeringskraft. Det här är en situation som vi inte får låta vår livsmedelsproduktion hamna i. Nu krävs ansvarsfulla och långsiktiga åtgärder för livsmedelskedjan och hela samhällets bästa.

ProAgria strävar efter att hålla hela landsbygden levande och att upprätthålla självförsörjning av livsmedel genom att öka lönsamheten för primärproduktionen i Finland. ProAgria och naturresursinstitutet Lukes uppgifter visar att de bästa företagen lyckas även i svåra förhållanden.

En nationell, opartisk och icke-vinstdrivande rådgivningsorganisation bör existera och bör garanteras resurser för att verka nationellt och omfattande även framledes. Med denna

expertis och tillämpning av den bästa tillgängliga praxis stöder och hjälper vi gårdarna att planera och utvecklas och att uppnå bättre resultat. På så vis ökar hela branschens lönsamhet och hållbarhet. Inom CAP 2027 understryks att det krävs ökade insatser för att minska gårdarnas miljöavtryck så att jordbruket kan uppfylla marknadens allt striktare hållbarhetskriterier. Lantbruksföretag har själva sällan resurser eller förståelse att lära sig mer om dessa hållbara jordbruksåtgärder och därmed ökar rådgivningstjänsternas betydelse ytterligare. Beläggen är många som kan intyga att ProAgrias åtgärder är effektiva och ger resultat.

ProAgrias förslag

För att bevara Finlands självförsörjning i fråga om livsmedel och den nationella försörjningsberedskapen bör gårdarna få stöd i att utveckla sin lönsamhet och konkurrenskraft. För detta krävs en långsiktigt och kontinuerlig utveckling av rådgivningstjänster och utbildning av rådgivare. Utan kvalitativ rådgivning kan vi inte förvänta oss att gårdarna vidtar nödvändiga klimatåtgärder eller att inhemskt livsmedel produceras även i framtiden.

Vi föreslår därför att **1 000 000 euro per år återinföras** till moment 30.10.50 som tilläggsfinansiering under **tre år** för att stödja hållbara åtgärder på gårdsnivå och trygga lantbrukets framtid. Med denna långsiktiga finansiering kommer ProAgria att bidra till att lantbruket lyfts upp ur lönsamhetskrisen, gårdarnas förståelse för klimatåtgärder ökar och att företagare ser positivt på framtiden och lockar nya aktörer till branschen.

Med hjälp av statliga medel under tre år kan våra tjänster erbjudas ett avgörande antal gårdar i hela landet. Åtgärderna bidrar till att förbättra jordbrukets lönsamhet, hållbarhet och attraktionskraft, till att öka skatteintäkterna i kommunerna och samhället samt till att upprätthålla Finlands försörjningsgrad och -beredskap. Tilläggsresurserna kommer under denna treåriga period att främja livsmedelsproduktionens utvecklingsmöjligheter och konkurrenskraft genom att öka och utveckla gårdarnas verksamhetsförutsättningar, kapacitet och kompetens. **Den extra finansieringen kommer därmed att ha en stor regional och nationell genomslagskraft.**

Helsingfors 7.11.2025

Svenska Lantbrukssällskapens förbund r.f.

Lucas Lindelöf

Utvecklingschef

ProAgria Keskusten Liitto ry

Harri Mäkivuokko

Toimitusjohtaja